

Datum:
2023-10-31

Er beteckning:
Dnr. U2023/01467

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
u.registrator@regeringskansliet.se

Synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik

Sammanfattning av prioriterade synpunkter och förslag

- För främjande och spridande av innovationer och forskningsresultat är förståelse av samhällets strukturer och underliggande samband centralt. Men även djupare förståelse för hur människor i olika kontexter tar till sig nya idéer, tekniker och förhållningssätt. Samhällsvetenskap och humaniora bidrar starkt till att öka denna förståelse och är därför katalytisk för innovation och samhällsförändring.
- Internationalisering av forskning är strategiskt viktigt för Sverige. Därför betonar vi vikten av att möjliggöra långsiktig medfinansiering av forskning i låg- och lägre medelinkomstländer för att stärka långsiktiga forskningssamarbeten.
- Styrning gentemot forskningsfinansiärer så att öronmärkt del av forskningsmedlen satsas på forskning för och om jämlik och hållbar global utveckling.

Samhällsutmaningar

De globala och komplexa samhällsutmaningar världen står inför kräver en tvärvetenskaplig ansats och nya typer av internationell samverkan. Samhällsvetenskap och humaniora är centrala discipliner för att förstå samhällets reaktion inför dessa samhällsutmaningar och i att identifiera vägar för hållbar samhällsförändring. Dessa discipliner bidrar även till förmåga till kritiskt tänkande vilket är avgörande för att skapa en välgrundad debatt om samhällsförändringar.

Som tvärvetenskapligt forskningsinstitut inom samhällsvetenskaperna ser vi följande tre utmaningar och behov för att kunna bidra till de globala målens uppfyllande och till regeringens fokus på excellens, internationalisering och innovation:

1. Motverka desinformation

Forskningssamarbeten och faktabaserad kunskap är ett viktigt instrument för att motverka desinformation. Forskningssamarbete bygger relationer mellan individer, institutioner och över geografiska gränser. Nordiska Afrikainstitutets erfarenhet är att kunskapsöverföring och samverkan mellan forskare, näringsliv, myndigheter och civilsamhället ökar forskningens kvalitet och relevans för beslutsprocesser. Vi ser även att fokus på forskningssamarbete och policyrelevans är viktigt i en tid av geopolitisk turbulens, Sverige kan även inom EU-sammanhang dra nytta av utarbetade forskningssamarbeten till exempelvis Afrika.

2. Tvärvetenskaplighet

För att ta itu med komplexa samhällsutmaningar på den afrikanska kontinenten och stärka relationerna mellan Afrika och Europa krävs tvärvetenskapliga forskningssamarbeten som även involverar civilsamhället, privat sektor och beslutsfattare på olika nivåer. När forskningen är efterfrågad av intressenter och kunskapen ska avkolonieras är samskapande och samproduktion helt centralt. Därför behövs forskningsfinansiering som möjliggör tvärvetenskap och internationella forskningssamarbeten med globala syd.

3. Hållbar finansiering av forskningssamarbeten

De flesta finansieringskällorna för utvecklingsforskning i Sverige är specifikt knutna till individuella eller mindre projekt. För Nordiska Afrikainstitutets forskare har Vetenskapsrådets utlysning till utvecklingsforskning varit en mycket viktig finansieringskälla och utlysningen har dominerats av stöd till forskning i och om Afrika. När medverkande forskare i de inkomna ansökningarna till Vetenskapsrådets (senare avbrutna) utlysning inom utvecklingsforskning för 2023 fördelas på region var 33 procent av de medverkande från Afrika. Svenska medverkande forskare utgjorde av förklarliga skäl den största gruppen med 43 procent. Nordiska Afrikainstitutet och de parter vi samarbetar med har tidigare bland annat erhållit stöd via CGIAR-systemet och Belmont Forum som nu påverkats genom den kraftiga neddragningen av Sidas stöd till forskningsbistånd. Denna brist på medfinansiering för forskningssamarbeten med partners baserade i Afrika får stor påverkan på de helt nödvändiga forskningssamarbeten som krävs för att kunna genomföra högkvalitativ forskning med forskare i Afrika. Vi föreslår därför att finansiering inom det svenska forskningsfinansieringssystemet öronmärks för forskningssamarbeten för och om jämlik global samhällsutveckling.